

Jedan prilog bioetici sporta

XXI. Međunarodna naučna konferencija *Development of Integrative Fitness – DIF konferencija „Međunarodna konferencija nauka o sportu, fizičkom vaspitanju i zdravlju“*

(Beograd, 9. – 10. prosinca 2022.)

Početkom prosinca 2022. godine na Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja Univerziteta u Beogradu održana je XXI. Međunarodna naučna konferencija pod nazivom “Development of Integrative Fitness – DIF konferencija ‘Međunarodna konferencija nauka o sportu, fizičkom vaspitanju i zdravlju’”. Kao i svake godine, i ovoga puta konferencija je okupila brojne utjecajne istraživače, znanstvenike, profesore i profesionalce u sportu iz svijeta i Europe, a ponajviše iz intelektualnog i akademskog prostora zemlje i regije. Konačan program konferencije obuhvatio je sekcije pod nazivom: 1. Fizičko i zdravstveno obrazovanje, inkluzivni sport; 2. Primijenjene sportske znanosti; 3. Fiziologija, sportska medicina i medicina vježbanjem, biomehanika; i 4. Društveno-humanističke znanosti u fizičkom odgoju i sportu. Kada je riječ o plenarnim predavanjima, svoj ogroman doprinos dali su plenarni predavači, dr. Tamas Csanyl, izvanredni profesor (Mađarska) s temom “Činjenice, iskustva i razvoj mađarskog nacionalnog sistema za praćenje fitnesa učenika – (NETFIT) 2014-2022”, dr. Matija Mato Škerbić, docent (Hrvatska) predavanjem “Unutrašnje i spoljašnje vrednosti sporta: Šta raditi s transrodnim sportistima” i dr. Đorđe Jakovljević, redoviti profesor (Ujedinjeno Kraljevstvo) predavanjem pod naslovom “Životni stil kao lek u prevenciji i lečenju kardiovaskularnih bolesti”.

U ovom prikazu najviše pažnje posvetit ćemo plenarnom predavanju doc. dr. Matije Mata Škerbića te značajnoj bioetičkoj temi obrađenoj u okviru rada sekcije pod nazivom „Društveno-humanističke nauke u fizičkom vaspitanju i sportu“, s obzirom na činjenicu da je tema obrađena u sekciji, a Škerbićevo plenarno predavanje od

izuzetnog značaja za popularizaciju bioetike u najširem smislu te popularizaciju bioetike sporta u zemlji i regiji.

Kako u svom izlaganju podsjeća Matija Mato Škerbić, fokus na interne i eksterne vrijednosti sporta u filozofiju sporta unio je V. J. Morgan 1987. godine. Morgan je primijenio MacIntyreov koncept (A. MacIntyre, 1985) na sport, stavljajući naglasak na interne vrijednosti kao suštinske. Time je ovaj autor promijenio tijek čitave discipline i započeo nov pristup (razumijevanju) sporta koji će se završiti u izgradnji tzv. „širokog internalizma“, a što je i vodeća normativna etička teorija u relevantnom intelektualnom i akademskom prostoru sve do danas. S druge strane, eksterne vrijednosti percipirane su kao negativne ili instrumentalne, te je istraživanje o njima potpuno zanemareno. U svom plenarnom predavanju Škerbić je stavio veći naglasak na eksterne vrijednosti, poput inkluzije, tolerancije i senzibiliteta kroz primjere nekoliko slučajeva transrodnih sportaša u ženskim kategorijama u vrhunskom sportu. Naime, kako obrazlaže Škerbić, pojedini aktualni slučajevi u sportu, posebno slučajevi transrodnih sportaša u ženskim kategorijama u sportu, iznijeli su na vidjelo različite eksterne vrijednosti sporta kao centralne – inkluziju, toleranciju i senzibilitet, više nego bilo koje druge vrijednosti. Otuda Škerbić zaključuje da bi najprije sportski filozofi trebali posvetiti više pažnje raspravi o eksternim vrijednostima sporta. Sportski filozofi trebali bi ih posebno i pažljivije razmotriti i kada donose zaključke i odluke o transrodnim sportašima kao što su Laurel Hubbard i Lia Thomas. Naime, u filozofiji sporta su nedavno uspostavljena dva dominantna stanovišta: a) inkluzije i b) neophodnog isključivanja transrodnih sportaša u/iz sporta. Konačno, sasvim drugačije od konteksta općeg društva, točnije, aktualnih dominantnih vrijednosti u globalnom društvu, kako zaključuje Škerbić, čini se da interne vrijednosti trebaju igrati važniju, ako ne i presudnu ulogu u procesu donošenja odluka u sportu, a ne eksterne vrijednosti.¹ Doc. dr Matija Mato Škerbić svojim inspirativnim plenarnim predavanjem potaknuo je vrlo živu diskusiju u publici koju su činili profesori i studenti te pridonio popularizaciji do sada malo obrađenih i malo istraženih tema iz širokog polja bioetike sporta. Ta činjenica vrlo je značajna, pogotovo zbog studentske populacije koja se, možemo reći, vjerojatno prvi put susrela s ovako izazovnom temom transrodnih sportaša u suvremenom, vrhunskom sportu. Najzad, ova i slične teme jesu tematske jedinice predviđene kurikulumom Bioetike sporta kao novog nastavnog predmeta koji se od akademske 2022./2023. godine počinje izučavati kao izborni predmet na 2. godini osnovnih akademskih studija Fizičko vaspitanje i sport na Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja

¹ Škerbić, Matija Mato (2022). Internal and External Values of Sport: What to do with transgender athletes? U: XXI. MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA DEVELOPMENT OF INTEGRATIVE FITNESS – DIF KONFERENCIJA „MEĐUNARODNA KONFERENCIJA NAUKA O SPORTU, FIZIČKOM VASPITANJU I ZDRAVLJU“ 09. i 10. decembar 2022, Beograd, Srbija Zbornik sažetaka. Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, str.: 19-20.

Univerziteta u Beogradu. Upravo o ovom novom predmetu i specifičnostima njegova kurikula govorila je izv. prof. dr. sc. Branka Savović u okviru rada spomenute sesije pod nazivom Društveno-humanističke nauke u fizičkom vaspitanju i sportu. Prof. dr. Savović je u izlaganju pod nazivom „Nacrt akcionog istraživanja na predmetu Bioetika sporta” navela da je cilj ovog novog nastavnog predmeta stjecanje znanja o složenoj i vrlo važnoj oblasti kroz koncepciju bioetike kao interdisciplinarnog intelektualnog i akademskog polja. Predmet je nov, a kada je riječ o Univerzitetu u Beogradu, do sada je sličan predmet realiziran samo na Medicinskom fakultetu pod nazivom Medicina, sport, bioetika uz proučavanje specifičnih medicinskih slučajeva. Novum se ogleda i u činjenici da se po prvi put problemi bioetike sporta sagledavaju iz perspektive pedagogije i pedagogije sporta. Planirano je da se Bioetika sporta kao izborni predmet realizira didaktičko-metodološki inovativnim putem, cirkularnim akcijskim istraživanjem. Naime, akcijsko istraživanje je pedagoški poželjan pristup konstruiranja nastavne prakse, uz mijenjanje klasične uloge nastavnika u refleksivne praktičare. Primjenom akcijskog istraživanja na predmetu Bioetika sporta očekuje se učinak cirkularnog usavršavanja kurikula predmeta. Pri tom, budući treneri i nastavnici tjelesnog odgoja obučavaju se za permanentno osvješćivanje problema i ulogu refleksivnih praktičara svoje buduće prakse.²

Možemo zaključiti da je u značajnoj mjeri, sudeći po reakcijama publike nakon plenarnih predavanja, ovu konferenciju na specifičan način obojila bioetika sporta koja počinje intrigirati ne samo filozofe sporta, sociologe sporta i pedagoge sporta i kineziologe, već i širu publiku, a naročito studentsku populaciju koju će, u svom budućem pozivu, svakako dočekati brojne bioetičke teme, pitanja i nedoumice koje prate nezaustavljiv razvoj medicine i tehnologije.

Ovom prilikom zahvaljujemo kolegi doc. dr. Škerbiću na izuzetno inspirativnom plenarnom predavanju koje je unijelo duh bioetike sporta i pridonijelo popularizaciji bioetike sporta u zemlji i regiji.

Sandra Radenović

---

² Savović, B., Radenović, S. Marković, M. (2022). Draft of action research of the course of Bioethics of sport. U: XXI MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA DEVELOPMENT OF INTEGRATIVE FITNESS – DIF KONFERENCIJA „MEĐUNARODNA KONFERENCIJA NAUKA O SPORTU, FIZIČKOM VASPITANJU I ZDRAVLJU“ 09. i 10. decembar 2022, Beograd, Srbija Zbornik sažetaka. Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, str.: 136-137.